

Wie het terrein van de strijd overziet, ontdekt reeds spoedig, dat de discussie voortdurend bezig is met twee nauw verbonden vragen, nl. die naar de functionaliteit van de mens en die naar de mogelijkheid van de roem, de zelfroem.

De scherpste van de controversen en van haar gecompliceerde problemen hangt er mee samen, dat men wel nooit, waar nog wordt prijsgesteld op de naam „Christelijke kerk”, zal willen toegeven, dat met het verdienste-begrip ook maar *iets* te kort gedaan wordt aan de grootheid van de soevereine genade. Toen dan ook de reformatorische kritiek zich tot in vele confessies toe met grote stelligheid richtte tegen de verdienstelijkheid der goede werken, omdat deze afbreuk zou doen aan de gehoorzaamheid van Christus' offerande, was daarmee een uiterst *pijnlijke* zaak aan de orde gesteld. Men poneerde met klem, dat „verdiens-te” stond tegenóver „genade” en dat in de verdienste de genade werd gedevaleerd. Het is niet toevallig, dat in de reformatorische confessies meermalen herinnerd werd aan het woord uit de gelijkenis: „Zo moet ook gij, nadat gij alles gedaan hebt, wat u bevolen is, zeggen: „Wij zijn onnutte slaven; wij hebben slechts gedaan, wat wij moesten doen”³⁾.

Men stelde de vraag of wie de verdienstelijkheid der goede werken leerde of zelfs van een „overschot” van goede werken sprak⁴⁾, nog wel recht kon doen aan de klem van het

³⁾ Lukas 17 : 10. Men zie de Confessio Augustana, Art. IV (de nova obedientia). Voorts de Apologie (J. T. Müller, Die symbol. Bücher der evang. luther. Kirche, 1928, pag. 144), waar gezegd wordt, dat de tegenstanders „ihre grosze Kunst trefflich bewiesen haben und den ganzen Spruch Christi verkehrt”: de onnutte slaaf wordt gesteld tegenover de verdienste. Ook in art. 24 van de conf. Belgica vinden we dezelfde verwijzing: „Zo doen wij dan goede werken, maar niet om te verdienen (want wat zouden wij verdienen?)” en dan volgt de tekst uit Lukas 17 : 10. Vgl. ook nog „Ungarisches Bekenntnis” van 1562 (Müller, Die Bekenntnisschriften der ref. Kirche 1903, pag. 398), met de woorden: „itaque abhorremus a meriti nomine”. Zie tenslotte Calvijns commentaar op Lukas 17 : 10 (Edit. Tholuck II, pag. 52) en dan met name tegen het „meritum de condigno”.

⁴⁾ Men denke aan de z.g. „opera supererogatoria”, die een plus van verdienstelijkheid impliceren en meermalen met name vanuit Lukas 17 : 10 bestreden zijn. Vgl. N. H. Sørensen, Christliche Ethik, 1957, pag. 131. Het begrip hangt nauw samen met de bekende R. K. onderscheiding tussen *praecepta divina* en *consilia evangelica*.